

Vážený pan
Andrej Babiš
předseda vlády České republiky

Vážená paní
Alena Schillerová
místopředsedkyně vlády a ministryně financí

Vážený pan
Karel Havlíček
místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy

Vážená paní
Jana Maláčová
ministryně práce a sociálních věcí

Vážený pan
Robert Plaga
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

V Praze dne 17. června 2021

Vážený pane předsedo vlády, vážená paní místopředsedkyně, vážený pane místopředsedo, vážená paní ministryně, vážený pane ministře,

Rádi bychom se na Vás jako členové NERVu obrátili ve věci kompenzace negativních dopadů distanční výuky a to zejména na děti ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Léto 2021 a zejména školní rok 2021/22 představují unikátní příležitost alespoň částečně kompenzovat negativní dopady distanční výuky, zejména zvyšující se nerovnost ve vzdělávání a psychologické zátěže dětí, rodin i učitelů. Strategie návratu dětí do škol a zmírnění dopadů distanční výuky by se měla týkat podrobného zmapování cílové skupiny dětí (koho a jak pandemie zasáhla, včetně indexace škol), financování konkrétních podpůrných nástrojů adaptačního charakteru, a systémových kroků podporujících well-being, jako je například ukotvení pozice sociálního pedagoga v legislativě.

Vzhledem ke komplexitě decentralizovaného vzdělávání v ČR bude využití této příležitosti vyžadovat kombinaci direktivních opatření, metodické podpory a finanční motivace. A to jak na straně 'poptávky' (žáci a rodiče), tak i 'nabídky' (učitelé, ředitelé, zřizovatelé, pedagogické fakulty, rekreační zařízení, organizace aktivní ve vzdělávání a organizaci volného času). Řada zemí v EU takové programy již připravila a spustila. Například v Holandsku, kde byly během pandemie školy zavřené celkem jenom osm týdnů, vyčlenila holandská vláda na speciální doučovací programy 970 euro na každého žáka. Programy jsou přednostně určeny pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a děti ze znevýhodněných skupin. V rámci školních hodin učitelé sami rozhodují, jak peníze utratit. V Německu učitel rozhoduje, který žák by se měl zúčastnit letní doučovací školy. V Berlíně dostaly víc míst na letní školy ty městské části, které se nejvíce potýkají s chudobou. Pro podpoření účasti dětí, rodiny s nízkými příjmy dostávají 100 euro bonus na každé dítě na další rekreační aktivity. V

Rakousku se při účasti studenta na letním táboře nabízí malé zlepšení známek na příští školní rok. Již běžící a připravované programy českého MŠMT jsou jen dílčím krokem, který navíc pravděpodobně nekorresponduje s reálnými čísly, protože stále nevíme přesně, kolik dětí pandemie zasáhla a v jakém ohledu. Výzva Letní kempy 2021 MŠMT a připravovaná podzimní podpora školám (spolu kolem 500mln Kč do konce letošního roku) i další plánované programy MŠMT, které budou financovány z NPO v letech 2022 a 2023 nicméně určitě pomohou. Rádi bychom ale dali ke zvážení rozšíření a doplnění těchto programů ve třech směrech.

Ten první je rozsah podpory. Odhadujeme, že je celkem potřeba podpořit 300-400 tis žáků a studentů, a rozsah této podpory by měl být celkem 3-4mld Kč (podporu na žáka odhadujeme na 10 000 Kč). Programy v přípravě jsou zatím významně menší. MŠMT uvádí, že se distanční výuky vůbec neúčastnilo nejméně 11 tis konkrétních dětí, a že dalších cca 50-100 tis žáků se distanční výuky účastnilo nepravidelně. Dle různých odhadů (Nadace ČS) dalších kolem 20% dětí (300 tis) trpí zanedbáváním sociálního a psychického rozvoje v důsledku distanční výuky.

Druhá oblast, kterou dáváme ke zvážení, je podpora rodičů a tedy ‚poptávky‘ po doučování. Zatím se všechny programy MŠMT soustředí na ‚nabídkovou‘ stranu (školy a jiní možní poskytovatelé doučování). Navrhujeme toto rozšířit o přímé finanční odměny rodičům (případně vouchery na školy v přírodě, volnočasové aktivity apod.) za absolvování doučování.

Třetí oblast na zvážení je psychologická podpora a podpora „well-beingu“ žáků. V Rakousku, Německu, Belgii i Norsku je psychologická pomoc jedním z hlavních pilířů kompenzace negativních dopadů distanční výuky. Tyto země se snaží identifikovat studenty, kteří v důsledku pandemie mohou zažívat zvláště náročné období. Zároveň vlády budou poskytovat finanční prostředky na psychologickou pomoc, zejména pro studenty, kteří pocházejí ze sociálně-ekonomicky znevýhodněného prostředí.

Pro úspěšnou realizaci takto rozšířené podpory doporučujeme tyto konkrétní kroky:

1. Zvýšit mediální prezentaci problémů pro rodiče a obecnou veřejnost v tom smyslu, aby účast na doučování nevedla ke stigmatizaci žáků a rodin, ale byla vnímána jako očekávatelný vedlejší projev distanční výuky. Podpora veřejnosti je zřejmá již z průzkumu agentury Median, která ukazuje, že 80 procent populace považuje aktivní zásah státu a podporu při kompenzaci zpoždění ve výuce za prioritu. V této kampani je nutné intenzivně pokračovat se zapojením i podnikatelských subjektů.
2. Doplnit mapování skutečných potřeb žáků i učitelů prostřednictvím ředitelů škol, učitelů a neziskových organizací (např. Člověk v tísni či ČRDM). MŠMT v současnosti spolupracuje s odborníky na kritériích, dle kterých by se měli žáci vyžadující zvýšenou pozornost identifikovat. Mělo by jít o kombinaci kritérií (např. žák má nárok na příspěvek na oběd nebo asistenta, významné zhoršení, ale i zlepšení prospěchu). Vzhledem k dosavadním zkušenostem s ochotou některých učitelů a ředitelů „přiznat“ nedostatky jejich distanční výuky (zejména a bohužel hlavně ze škol, které nejvíce vyžadují zvýšenou pozornost), je nutné do procesu identifikace zapojit více subjektů. Doporučujeme také, aby byla věnována pozornost regionálním odlišnostem, aby podpora nebyla alokována převážně do velkých příměstských oblastí na úkor více zasažených regionů.
3. Veřejně vyzvat učitele, studenty pedagogických fakult, neziskové organizace i podnikatele v oblasti

vzdělávání, aby pomohli a zapojili se do programu doučování Žáků. Při výběru oslovených skupin je zejména nutné sledovat zachování kvality výuky, respektive aby se napojili na již běžící iniciativy, které koordinují experti z řad neziskového sektoru - např. Člověk v tísni.

4. Rychlou přípravu analýzy proveditelnosti, včetně vyčíslení nákladů, metodiky výběru studentů, odměňování doučujících a možných forem podpory rodičů a rodin Žáků (včetně distribuce této podpory bez zatížení ředitelů škol a s případným zapojením neziskových organizací).

Rádi bychom Vás proto požádali o plnou podporu aktivity, která má velkou šanci zmírnit negativní dopady pandemie na životy a kariéry statisíců dnešních Žáků.

S úctou

Vladimír Dlouhý
Jan Juchelka
Tomáš Salomon
Miroslav Singer
Miroslav Zámečník
Ladislav Bartoníček
Bohdan Wojnar
Jakub Havrlant
Simona Kijonková
Štěpán Jurajda
Jan Švejnar
Ilona Švihlíková
Daniel Prokop
Daniel Beneš
Petr Jonák
Lukáš Kovanda